

Onderbouwing van het verzoek

Inleiding

Krachtens beleidsregels van de minister van BKZ, gepubliceerd in Staatscourant 26583 (23 september 2013), dienen voordrachten van de Hoge Raad van Adel (hierna: HRvA) voor Koninklijke Besluiten met betrekking tot de verlening van nieuwe wapens of de bevestiging of wijziging van reeds vastgestelde wapens met ingang van 1 januari 2014 uitsluitend betrekking te hebben op provincies, gemeenten, waterschappen en andere publiekrechtelijke lichamen of instellingen, zoals vermeld in het besluit van de Soevereine Vorst van 24 december 1814, nr. 32, en in de Koninklijke besluiten van 23 april 1919 (*Stb.* 181), nr. 69, en 21 okt. 1977 (*Stb.* 605)¹.

Hoewel er in de beleidsregels van de minister uit 2013 niets vermeld staat over heerlijkheden is de HRvA opgehouden wapens van voormalige heerlijkheden te bevestigen, vanuit de gedachte dat aan privaatrechtelijke instellingen geen wapen dient te worden verleend of bevestigd bij Koninklijk Besluit². Naar de huidige opvatting van de HRvA is een voormalige heerlijkheid een privaatrechtelijke instelling³.

Verzoekster stelt zich op het standpunt dat, naar huidige opvattingen, heerlijkheden zich weliswaar in de privaatrechtelijke sfeer bevinden, maar dat de wapenbevestigingen uit het verleden louter kunnen zien op heerlijkheden in de publiekrechtelijke zin des woords. De huidige privaatrechtelijke status is derhalve voor de bevestiging niet van belang.

Voorts is Verzoekster van mening dat de beëindiging van de mogelijkheid tot het bevestigen van heerlijkheidswapens niet zorgvuldig heeft plaats gevonden en dat uitholling van de taak van de HRvA als bewaker van overheidsheraldiek en adellijk erfgoed voorkomen dient te worden.

1 Beleidsregels d.d. 12 september 2013, nr. 2013-0000459488, zoals gepubliceerd in Staatscourant 26583 (23 september 2013).

2 Jaarverslag HRvA, 2013 p. 2.

3 Jaarverslag HRvA, 2013 p. 2.

VERZOEKSCHRIFT INZAKE WAPENBEVESTIGING HEERLIJKHEDEN

1. Definitie heerlijkheid

Vanwege de verdere inhoud van dit verzoekschrift is het noodzakelijk eerst tot een definitie van het begrip 'heerlijkheid' te komen.

Heerlijkheid, in haar oorspronkelijke, *publiekrechtelijke*, betekenis, wordt door De Blécourt gedefinieerd als "een stuk overheidsgezag, dat men niet als ambtenaar en niet dus als ondergeschikte uitoefent, maar dat men als eigen erfelijk recht, zij het ook gemeenlijk in leen heeft"⁴. Aan heerlijkheid waren veelal nog andere heerlijke rechten verbonden, die voortvloeiden uit of samenhangen met heerlijkheid. Dergelijke rechten worden ambachtsgevolgen of accrochementen genoemd⁵.

Met de Staatsregeling voor het Bataafsche Volk uit 1798 werden heerlijke rechten afgeschaft⁶. Na de Franse overheersing werden, bij Soeverein Besluit van 26 maart 1814 (Stb. 1814, 46) en het daarop volgende besluit van 28 september 1814 (Stb. 1814, 102) enige heerlijke rechten (al dan niet getemperd) hersteld. Een tweetal van deze herstelde rechten heeft betrekking op voordracht bij benoemingen in lage overheidsfuncties, en benaderden daarmee het publiekrecht⁷.

Niettemin wordt, zeker nadat deze twee rechten in 1848 zijn afgeschaft, aangenomen dat heerlijkheden *privaatrechtelijk* van aard zijn⁸. De betekenis van 'heerlijkheid' in onze tijd dient in die gedachtegang te worden opgevat als een goederencomplex, waartoe enige nog bestaande (gedecrocheerde) heerlijke rechten behoren⁹. Daarbij dient dan wel opgemerkt te worden dat zelfs vandaag nog gezegd kan worden en door prominente schrijvers ook wordt, althans vrij recent nog werd gezegd, dat enkele van

4 De Blécourt, Heerlijkheden, I. 72; De Blécourt-Fischer, Kort begrip, nr. 19.

5 F.C.J. Ketelaar, "Oude zakelijke rechten, vroeger, nu en in de toekomst", Universitaire Pers Leiden, Tjeenk Willink 1978, p. 10-11.

6 Staatsregeling voor het Bataafsche Volk, Art. 24: "Alle eigenlijk gezegde Heerlijke Regten en Tituls, waardoor aan een bijzonder Persoon of Lichaam zou worden toegekend eenig gezag omtrent het Bestuur van zaken in eenige Stad, Dorp of Plaats, of de aanstelling van deze of gene Ambtenaaren binnen dezelve, worden, voor zoo verr' die niet reeds niet de daad zijn afgeschaft, bij de aanneming der Staatsregeling, zonder eenige schaêvergoeding, voor altijd vernietigd".

7 SB van 26 maart 1814 (Stb. 1814, 46) gaf de eigenaren van voormalige heerlijkheden het recht voor de vervulling van belangrijke gemeentebedieningen kandidaten voor te dragen en in de kleine gemeente-bedieningen functionarissen te benoemen.

8 Zie jaarverslag HRvA 2013, tevens F.C.J. Ketelaar, "Oude zakelijke rechten, vroeger, nu en in de toekomst", Universitaire Pers Leiden, Tjeenk Willink 1978, p. 111 en De Blécourt, Heerlijkheden, I. 72.

9 F.C.J. Ketelaar, "Oude zakelijke rechten, vroeger, nu en in de toekomst", Universitaire Pers Leiden, Tjeenk Willink 1978, p. 111.

VERZOEKSCHRIFT INZAKE WAPENBEVESTIGING HEERLIJKHEDEN

die rechten minstens afgeleide regale rechten zijn, zoals vis- en veerrecht. Door deze regale oorsprong behouden heerlijkheden zelfs tot op heden raakvlakken met publiekrecht¹⁰.

Concluderend, heerlijkheden zijn tot 1795 te kwalificeren als publiekrechtelijke instellingen, en zijn, althans behouden, raakvlakken met publiekrecht tot 1848. Vanaf 1848 zijn zij privaatrechtelijke instellingen.

2. Duiding van het Soevereine Besluit van 24 december 1814

De grondslag van het door de HRvA bevestigen van wapens van (voormalige) heerlijkheden is het Soevereine Besluit van 24 december 1814, waarmee Koning Willem I de opdracht gaf dat *"alle steden, dorpen en Heerlijkheden, districten en korporaties, welke voorheen of tot dus verre het gebruik van wapens gehad hebben, zullen worden opgeroepen, om eene afteekening van derzelve wapens aan den voornoemden [Hoge] Raad [van Adel] intezenden, ten einde daarop onze confirmatie en de registratie derzelve te kunnen verlangen"*¹¹.

Dit besluit is genomen **na** de Soevereine Besluiten van 26 maart 1814 (Stb. 1814, 46) en van 28 september 1814 (Stb. 1814, 102), waarmee enige heerlijke rechten (in getemperde vorm) werden hersteld. Het recht op overheidsgezag, zoals dit vóór 1795 gold werd echter niet hersteld¹². Daarmee hadden heerlijkheden hun publiekrechtelijke functie reeds in 1814 verloren. Hiervan wordt in het Soevereine Besluit van 24 december 1814 niet uitdrukkelijk afstand genomen, waardoor dit besluit in lijn met de eerdere besluiten is genomen¹³.

10 J.Ph. de Monté ver Loren, 'Bestaan er nog heerlijkheden en hoe te handelen met aan heerlijkheden ontleende namen?', De Nederlandsche Leeuw 1961, p. 398.

11 Soevereine Besluit van 24 december 1814, lid 1.

12 Zie SB 26 maart 1814 Art. 1 van het besluit heeft betrekking op het recht van voordracht voor de vervulling van belangrijke gemeentebedieningen, zoals schouten, secretarissen en bestuurders van gemeenten of polders. Hoewel de voordracht door de voormalige eigenaren der heerlijkheden werd gedaan, was de toestemming voor benoeming steeds nodig van de Staten. Juist de afwezigheid van de mogelijkheid op deze posities zelf te kunnen benoemen is een gebrek aan recht op overheidsgezag. Hetzelfde geldt voor het in art. 2 geformuleerde recht van aanstelling van kleinere gemeente-bedieningen, dat ziet op de benoeming van ondersteunende functionarissen die slechts uitvoerende taken hadden (F.C.J. Ketelaar, "Oude zakelijke rechten, vroeger, nu en in de toekomst", Universitaire Pers Leiden, Tjeenk Willink 1978, p. 58. Tegenwoordig worden dit soort functionarissen ook middels bedrijven ingehuurd door de overheid, wat aangeeft hoe beperkt dit benoemingsrecht ziet op de relatie tussen overheid en burger. Het publiekrechtelijke karakter is hier aanwezig, maar dusdanig zwak dat van een zuiver publiekrechtelijke instelling al niet meer kan worden gesproken.

13 Zie ook bijlage 1 waarin dit nader wordt uitgewerkt.

VERZOEKSCRIFT INZAKE WAPENBEVESTIGING HEERLIJKHEDEN

De conclusie is derhalve dat op het moment dat het Soevereine Besluit van 24 december 1814 werd uitgevaardigd, heerlijkheden reeds hun publiekrechtelijke functie hadden verloren. Aldus verkeerden voormalige heerlijkheden al in 1814 in de privaatrechtelijke sfeer. Dit betekent derhalve dat de beëindiging van het bevestigen van heerlijkheidswapens per 1 januari 2014, omdat heerlijkheden privaatrechtelijke instellingen zijn, niet in lijn is met de bedoeling van het Soevereine Besluit van 24 december 1814.

3. Bevestiging van heerlijkheidswapens tussen 1814 en 2013

Voor zover het voorgaande naar het oordeel van de HRvA toch niet kan leiden tot het inwilligen van het verzoek, wijst Verzoekster op het volgende:

In 2002 bracht de HRvA een positief advies uit met betrekking tot de bevestiging van het wapen van de heerlijkheid Harencarspel. Hoewel het in de brief van de HRvA van 17 december 2002 niet letterlijk zo wordt geschreven, lijkt destijds de grondslag voor de bevestiging geweest te zijn het woord "*Korporation*", uit het Soevereine Besluit van 24 december 1814¹⁴, wat duidt op een privaatrechtelijke interpretatie van het woord 'heerlijkheid'. De criteria, die de HRvA blijkens zijn jaarverslag van 2007¹⁵ hanteert hebben echter betrekking op de publiekrechtelijke periode:

- Is de aanvrager enig rechthebbende?
- heeft de heerlijkheid in juridische zin als heerlijkheid gefunctioneerd?
- Heeft de heerlijkheid voor 1795 een wapen gevoerd en is dit wapen niet tussen 1816 en 1848 (bij de HRvA) geregistreerd?

mr. E.J. Wolleswinkel, oud secretaris van de HRvA, schreef over de gehanteerde criteria in de Nederlandsche Leeuw dat het "*adviesbeleid van de HRvA ten aanzien van de bevestiging van heerlijkheidswapens [zich] kenmerkt [...] onder andere door de overweging dat noch de eventuele aanwezigheid van gedecrocheerde heerlijke rechten, noch bezit van onroerend goed van belang is, maar het continu bestaansrecht van de heerlijkheid, inclusief wapen, als juridische entiteit in de tijd van het ancien régime [onderstreping van Verzoekster]*"¹⁶.

¹⁴ Brief van de HRvA aan de Minister van BZK, 02/246-22.

¹⁵ Jaarverslag van de HRvA van 2007 ter aanvulling, p 14.

¹⁶ De Nederlandsche Leeuw 2004, p. 397; zie ook: Virtus. Jaarboek voor adelsgeschiedenis 16 (2009) p. 210-212.

VERZOEKSCHRIFT INZAKE WAPENBEVESTIGING HEERLIJKHEDEN

mr. Wolleswinkel bevestigt met het bovenstaande dat de wapenbevestigingen, ook reeds voordat de beleidsregels van de minister van BKZ in 2013 werden aangepast, niet meer en niet minder dan de bevestiging inhouden dat de betrokken heerlijkheden vóór 1795 de jure hebben bestaan als publiekrechtelijke instelling¹⁷. Dit houdt geen verband met het in de brief uit 2002 genoemde "Korporatien".

Het hanteren van publiekrechtelijke criteria op een privaatrechtelijke instelling levert een onnodig gewrongen situatie op. Het ligt immers meer voor de hand om publiekrechtelijke criteria toe te passen op een voormalige overheidsinstelling (wat een voormalige heerlijkheid per definitie is). Deze goedachtengang is geheel in lijn met het Soevereine Besluit van 24 december 1814 en de daarop volgende besluiten:

Wapenbevestiging c.q. wapenverlening is immers nog steeds mogelijk voor "*Alle provinciën, gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen of instellingen (...)*".

Omdat bevestiging van heerlijkheidswapens ziet op voormalige publiekrechtelijke instellingen, kan de hiervoor onderstreepte tekst de enige juiste grondslag zijn.

Wapenbevestiging heeft immers geen betrekking op de niet-publiekrechtelijke periode van na 1848.

De opvatting, dat wapenbevestiging niet langer mogelijk is omdat heerlijkheden tegenwoordig in de privaatrechtelijke sfeer verkeren, is derhalve ook op grond van het voorgaande niet houdbaar.

4. Kerkelijke instellingen en voormalige heerlijkheden

Het besluit uit 2013 van de minister van BZK om de beleidsregels aan te passen volgde op een brief van een heraldicus die bezwaar maakte tegen het verlenen van wapens aan kerkelijke instellingen, ingegeven door een principiële opvatting over de scheiding van kerk en staat.

¹⁷ Zie ook het jaarverslag van de HRvA van 2007 ter aanvulling, p 14: "*Het betreft hier uitsluitend bevestigingen, want een van de voorwaarden die aan koninklijke goedkeuring worden verbonden, houdt in dat de betreffende heerlijkheid vóór 1795 een wapen heeft gevoerd*". Tevens wordt daar als criterium genoemd dat een heerlijkheid "*in juridische zin als heerlijkheid heeft gefunctioneerd*". Zie ook het jaarverslag van de HRvA van 2010, p 2: "*Een verzoek van de eigenaar van de vermeende heerlijkheid Harsens in de provincie Groningen om het bestaan als juridische entiteit bevestigd te krijgen met als doel wapenverlening, werd door de Raad negatief beoordeeld. De Raad is van oordeel dat geen bewijs van het zelfstandige bestaan vóór 1795 is geleverd (...)*".

VERZOEKSCHRIFT INZAKE WAPENBEVESTIGING HEERLIJKHEDEN

Daarop oordeelde de minister dat het verlenen van wapens aan privaatrechtelijke instellingen, in casu aan kerkelijke instellingen, voortaan achterwege dient te blijven.

Deze informatie is afkomstig uit het jaarverslag van de HRvA van 2013. Verzoekster vertrouwt er op dat deze informatie juist is, wat zou betekenen dat de kritiek van de heraldicus slechts op het verlenen van wapens aan kerken betrekking heeft en niet op het bevestigen van wapens van voormalige heerlijkheden.

Verzoekster vraagt zich daarom af wat de noodzaak dan toch is geweest om per 1 januari 2014 niet langer wapens van voormalige heerlijkheden te bevestigen.

In dit kader wijst Verzoekster er nogmaals op dat heerlijkheden een publiekrechtelijke oorsprong hebben, en dat toonaangevende wetenschappers van mening zijn dat enkele, nog bestaande, heerlijke rechten een regale oorsprong hebben¹⁸. Ketelaar schrijft over de nog bestaande heerlijke rechten: "*het heerlijk karakter is juist een aspect van de ambachtsgevolgen*"¹⁹. Daarmee maakt Ketelaar de nog steeds bestaande publiekrechtelijke grondslag van deze rechten inzichtelijk, ondanks het huidige privaatrechtelijke karakter.

Concluderend zijn er, ook nu nog, publiekrechtelijke elementen in heerlijkheden aanwezig, hetgeen duidelijk maakt dat de bevestiging van heerlijkheidswapens van een duidelijk andere orde is dan die van kerkelijke wapens. Dit gegeven zou op zichzelf reeds de wapenbevestiging van heerlijkheidswapens rechtvaardigen.

Verzoekster wijst voorts op het volgende:

Sinds 1814 zijn er slechts 2 wapens van kerkelijke instellingen bevestigd. Deze bevestigingen vonden beiden in 1818 plaats, dus vóór de Koninklijke besluiten van 23 april 1919 (*Stb.* 181), nr. 69, en 21 okt. 1977 (*Stb.* 605).

Tot 1949 vonden er geen wapenbevestigingen of wapenverleningen plaats aan kerkelijke instellingen. Tussen 1949 en 2013 werd 29 keer aan een kerkelijke instelling een wapen verleend²⁰. Deze wapenverleningen waren derhalve verricht aan bestaande privaatrechtelijke instellingen, waarvan het grootste deel bij de aanvraag tot verlening van het wapen nieuw was opgericht, gesticht, gefuseerd of een

18 J.Ph. de Monté ver Loren, 'Bestaan er nog heerlijkheden en hoe te handelen met aan heerlijkheden ontleende namen?', *De Nederlandsche Leeuw* 1961, p. 398.

19 F.C.J. Ketelaar, "Oude zakelijke rechten, vroeger, nu en in de toekomst", *Universitaire Pers Leiden*, Tjeenk Willink 1978, p. 10.

20 Databank Overheidsheraldiek, <http://www.therightproductions.nl/hogeraadvandel/>

VERZOEKSCHRIFT INZAKE WAPENBEVESTIGING HEERLIJKHEDEN

(statutaire) naamswijziging heeft ondergaan²¹.

Verzoekster wijst er in dit kader op dat sinds het Soevereine Besluit uit 1814 geen enkel wapen aan een heerlijkheid is verleend, wel aan kerkelijke instellingen²².

Daarmee onderscheiden zich de in het verleden gedane wapenverleningen aan kerkelijke instellingen en de wapenbevestigingen aan voormalige heerlijkheden op een essentieel punt, namelijk dat bestaande of nieuwe kerkelijke instellingen naar hun aard privaatrechtelijk zijn, en heerlijkheden publiekrechtelijk naar hun voormalige staat, waar dit verzoek op ziet.

Bij wapenverlening aan kerkelijke instellingen is geen publiekrechtelijk verleden aanwezig. Dit is duidelijk anders in het geval van heerlijkheden, waarbij de bevestiging van een heerlijkheidswapen de formele vaststelling is dat een voormalige overheidsinstelling van het type heerlijkheid een bepaald wapen voerde toen dit nog een overheidsinstelling was.

Dat heerlijkheden in hun huidige vorm, als goederencomplex van gedecrocheerde heerlijke rechten, een privaatrechtelijk karakter zouden hebben, doet daar niets aan af.

21 Voorbeeld: met het 450-jarig jubileum van het Bisdom Haarlem in 2009 is de naam veranderd in Bisdom Haarlem-Amsterdam. Hierna is om verlening van een wapen verzocht, wat op 26 januari 2009 is verleend.

22 Databank Overheidsheraldiek, <http://www.therightproductions.nl/hogeraadvanadel/>

5. Behoorlijk bestuur

De HRvA heeft naar aanleiding van nieuwe beleidsregels van de minister van BZK in 2013 het bevestigen van wapens van voormalige heerlijkheden per 1 januari 2014 beëindigd, zo blijkt uit het Jaarverslag van de HRvA van 2013²³.

De aanpassing van de beleidsregels door de minister in 2013 is een beleidswijziging in de zin van de Awb. Deze beleidswijziging is gepubliceerd in de Staatscourant²⁴. In deze publicatie wordt, met geen enkel woord, gerefereerd aan de gevolgen die deze beleidswijziging heeft voor de bevestiging van wapens van voormalige heerlijkheden.

In het jaarverslag van de HRvA van 2013, gepubliceerd op 28 mei 2014, staat dat *“Aan het bevestigen bij Koninklijk besluit van een wapen van een voormalige heerlijkheid als privaatrechtelijke instelling – een verschijnsel dat het afgelopen decennium een zekere opleving liet zien – (...) eveneens een einde [kwam]”*.

De HRvA is een bestuursorgaan in de zin van de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb). De beleidswijziging, en met name de gevolgen daarvan voor de bevestiging van heerlijkheidswapens, zijn niet op de website van de HRvA gepubliceerd, althans niet tussen de publicatie van de gewijzigde beleidsregels en 1 januari 2014²⁵. Tevens heeft er geen oproep door de HRvA plaatsgevonden aan eigenaren van (voormalige) heerlijkheden om hen de mogelijkheid te bieden wapens te laten bevestigen voor de fatale datum van 1 januari 2014.

Daarmee heeft de HRvA onzorgvuldig gehandeld: tijdige informatievoorziening is van belang voor zowel de burger als voor de overheid: de burger weet wat zijn rechten (of plichten) zijn, en de overheid kan een besluit eenvoudiger motiveren. Voort is het belangrijk in de verhouding tussen burger en overheid dat bestuursorganen transparant communiceren over de kwalificatie en toepassing van regels²⁶.

Aangezien de HRvA sinds 1814 het bestuursorgaan is dat verantwoordelijk is voor de

23 Jaarverslag HRvA, 2013 p. 2.

24 Beleidsregels d.d. 12 september 2013, nr. 2013-0000459488, zoals gepubliceerd in Staatscourant 26583 (23 september 2013).

25 Zie archive.org: website van de HRvA op 19 september 2013, 6 oktober 2013, 24 oktober 2013.

26 Zie: A. Prechal & M. de Leeuw, 'dimensions of transparency: the Building Blocks for a New Legal Principle', REALaw 2007.

VERZOEKSCHRIFT INZAKE WAPENBEVESTIGING HEERLIJKHEDEN

(advisering bij) verlening en bevestiging van wapens, had hij hier duidelijk en vooraf over dienen te publiceren. Een correcte en tijdige bekendmaking over de aanpassing van de beleidsregels en de gevolgen daarvan voor de eigenaren van voormalige heerlijkheden, was daarom vereist om van zorgvuldig bestuur te spreken. Deze tijdige en correcte bekendmaking heeft echter niet plaats gevonden²⁷.

Zorgvuldig bestuur was juist extra vereist, aangezien zelfs de voormalig secretaris van de HRvA in 2004 schreef dat bij bevestiging van een heerlijkheidswapen het belangrijkste criterium betrekking heeft op de publiekrechtelijke periode van vóór 1795²⁸. Hierdoor kon niemand vermoeden dat de aanpassing van de beleidsregels door de minister gevolgen zou hebben voor de bevestiging van heerlijkheidswapens.

Op grond van het bovenstaande, alsmede op grond van dit verzoekschrift in het algemeen, vraagt Verzoekster om inwilliging van het gedane verzoek. Mocht de HRvA desalniettemin van mening zijn dat blijvend herstel van de mogelijkheid tot het bevestigen van heerlijkheidswapens onwenselijk is, dan vraagt Verzoekster om een "*term de grâce*", waarbij de bevestiging van heerlijkheidswapens ten laatste male, gedurende een vooraf vastgestelde redelijke periode, mogelijk wordt gemaakt.

²⁷ Op archive.org blijkt dat er op de website van de HRvA van 24 juni 2014 wel verwezen wordt naar de wijziging van de beleidsregels door de minister: "*Met de afgekondigde beleidsregels van de Minister van BZK komt per 1 januari 2014 een einde aan de wapenverlening voor privaatrechtelijke lichamen bij KB*". Echter heeft pas na de fatale datum van 1 januari de HRvA melding gemaakt van de aanpassing van de beleidsregels.

²⁸ De Nederlandsche Leeuw 2004, p. 397; zie ook: Virtus. Jaarboek voor adelsgeschiedenis 16 (2009) p. 210-212.

6. Historisch belang

Voor zover het voorgaande naar het oordeel van de HRvA toch niet kan leiden tot het inwilligen van het gedane verzoek, wijst Verzoekster tevens op het volgende:

(Voormalige) heerlijkheden vormen een belangrijk onderdeel van de Nederlandse geschiedenis. Zeer dikwijls staan zij aan de basis van hedendaagse dorpen, steden en gemeenten in het algemeen. De nog bestaande gedecrocheerde rechten en percelen grond tekenen regelmatig nog het landschap: de schapendrift in Zeeland, de pont over de Lek, een buitenplaats in het hart van de voormalige heerlijkheid (zoals in Kloetinge) etc.

De HRvA is bij uitstek het overheidsorgaan dat adellijk historisch erfgoed beschermt. Voormalige heerlijkheden maken dikwijls deel uit van dit adellijk erfgoed, de meeste heerlijkheden zijn op een bepaald moment geheel of gedeeltelijk eigendom (geweest) van edellieden. Een niet gering aantal van deze heerlijkheden heeft adellijke familiegeschiedenissen gekleurd en vorm gegeven.

Dit erfgoed zou zo veel mogelijk behouden moeten worden voor toekomstige generaties. Het huidige adviesbeleid heeft hier, naar de mening van Verzoekster, onnodig afbreuk aan gedaan.

7. De HRvA als bewaker der (overheids)heraldiek

Over de beleidswijziging ten aanzien van het verlenen van wapens aan privaatrechtelijke instellingen schrijft de toenmalig voorzitter van de HRvA: "*daarbij ziet hij [de heraldicus, toevoeging Verzoekster] voorbij aan het belang van toezicht op de juiste toepassing van overheidsheraldiek in wapens van privaatrechtelijke lichamen. De Raad zal niettemin informeel zijn rol als bewaker van heraldische regelgeving onverminderd blijven voortzetten*²⁹.

Zoals eerder in dit verzoekschrift geschreven, is Verzoekster van mening dat bevestiging van de wapens van heerlijkheden louter betrekking kan hebben op de publiekrechtelijke periode van vóór 1795. Met het gewijzigde adviesbeleid ziet de HRvA niet meer formeel toe op de juiste toepassing van overheidsheraldiek, althans voor zover het voormalige heerlijkheden betreft. Onduidelijk is tevens op welke wijze de Raad op informele wijze zijn rol als bewaker van heraldische regelgeving vorm heeft gegeven/gaat geven.

Mede bij gebrek aan een heraut of wapenkoning in Nederland, naar model van die van het Verenigd Koninkrijk³⁰, is het ook van groot belang dat de taak van de HRvA om overheidswapens vast te stellen niet (verder) wordt uitgehold.

In dit licht wijst Verzoekster er tevens op dat, in tegenstelling tot kerkelijke instellingen, waaraan 29 keer een wapen is verleend sinds 1949, er sinds 1949 slechts 5 keer een wapen werd bevestigd van een (voormalige) heerlijkheid³¹. De indruk bestaat hierdoor dat de HRvA in het verleden niet overspoeld is met verzoeken tot bevestiging van een heerlijkheidswapen, waardoor een positieve wijziging in het adviesbeleid niet leidt tot een grote toename van werkzaamheden en kosten, terwijl de overheidsheraldiek wel beter geborgd wordt.

²⁹Voorwoord bij het jaarverslag van de HRvA van 2013, door C.O.A. Schimmelpenninck van der Oije.

³⁰De Earl Marshall en zijn 'College of arms', of de Schotse Lord Lyon King of Arms.

³¹ <http://www.therightproductions.nl/hogeraadvanadel> In totaal zijn 90 wapens van voormalige heerlijkheden bevestigd, waarvan 81 tussen 1818 en 1826 plaats vonden. Tussen 1826 en 1951 werden 5 wapens bevestigd, de overige 4 wapens werden tussen 1952 en 2014 bevestigd.